

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2015

FRÅN FINLANDS DELEGATION
I NORDISKA RÅDET

B 8/2016 rd

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2015

FRÅN FINLANDS DELEGATION
I NORDISKA RÅDET

HELSINGFORS 2016

ISSN 1237-0592

EDITA PRIMA AB, HELSINGFORS 2016

Till riksdagen

Finlands delegation i Nordiska rådet överlämnar härmed sin berättelse över rådets verksamhet 2015. Berättelsen innehåller redogörelser för rådets sessioner under verksamhetsåret och en översikt över delegationens verksamhet under året.

Helsingfors den 17 februari 2016

För Finlands delegation i Nordiska rådet

Juho Eerola
ordförande

Mari Herranen
sekreterare

I N N E H Å L L

1	Sammanfattning	7	6.3	Annat regionalt samarbete	18
2	Finlands delegations verksamhet.	8		Den nordliga dimensionen	18
2.1	Att avlägsna gränshinder	8		Östersjösamarbetet	18
2.2	Skriftliga frågor	9		Samarbetet med EU.....	18
2.3	Händelser som delegationen			Andra regionala samarbetsforum.	19
	ordnade 2015.....	9	7	Andra ärenden och teman	20
	Interna seminarier: informations-			Det civila samhället	20
	förmedling och diskussion.....	9		Den nordiska arbetsmarknadens	
	Hållbart mode och unga			utmaningar	20
	företagare teman för Nordens			Giffri vardag.....	21
	dag.....	10		Nordisk profilering,	
	Den parlamentariska Barents-			varumärkesbyggande och	
	konferensen	10		hållbar turism.....	21
3	Rådets reformarbete	11		Klimatfinansiering.....	22
	Rådets utskottsstruktur	11		Nordisk energipolitik i framtiden	22
	Starkare nationell koppling.....	11		Arjeplogavtalet i förändring	23
4	Vårens temasession fokuserade		8	Budgeten för nordiskt samarbete	24
	på orsakerna till terrorism och			Budgetarbetet i Nordiska rådet....	25
	på förebyggande av extremism ...	13		BILAGA 1	26
5	Flykting- och migrationsfrågorna			BILAGA 2	28
	uppe på höstens session.....	15		BILAGA 3	30
6	Nordiska rådet på den			BILAGA 4	39
	internationella arenan	16		BILAGA 5	40
6.1	Utrikes-, säkerhets- och				
	försvarspolitiskt samarbete	16			
	Utrikes- och säkerhetspolitiskt				
	samarbete.....	16			
	Försvarspolitiskt samarbete.....	16			
6.2	Östsamarbete	17			
	Samarbete med Ryssland	17			
	Parlamentariker från duman				
	och nordvästra Ryssland				
	diskuterade aktuella frågor				
	med delegationen, bl.a.				
	miljösamarbetet och den arktiska				
	dimensionen	17			
	Samarbete med Vitryssland.....	18			

Partibeteckningar

kd	Kristdemokraterna i Finland
cent	Centern i Finland
saml	Samlingspartiet
Lib	Liberalerna på Åland
saf	Sannfinländarna
r/sv	Svenska folkpartiet
sd	Finlands Socialdemokratiska Parti
vänst	Vänsterförbundet
gröna	Gröna förbundet
ÅC	Åländsk Center
ÅF	Ålands framtid
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1

Sammanfattning

Island var Nordiska rådets (NR) ordförandeland 2015. Det isländska ordförandeskapsprogrammet ville rikta blicken mot framtiden och bidra till att människor och företag i Norden får bäst möjliga villkor. Programmets tre huvudområden var det internationella samhället, välfärdsamhället och civilsamhället.

Finland fick en ny delegation till följd av riksdagsvalet i april. Den nya delegationen konstituerade sig i juni. Den finländska delegationen stod under året värd vid två viktigare tillfällen: ett studiebesök för ryska parlamentariker i Finland i februari och den parlamentariska Barentskonferensen i september. Nordiska rådets partigrupper, presidium och utskott sammanträdde i Mariehamn i januari.

Bland de frågor som rådet diskuterade under året kan nämnas orsakerna till och förebyggande av radikaliserings och extremism, vilket var en följd av attentaten mot den satiriska tidskriften Charlie Hebdo och terrordåden i Köpenhamn och Paris. Ett annat ämne som var föremål för omfattande debatt i slutet av året var den europeiska flykting- och invandrarsituationen. Radikaliserings och extremism var ett ämne under temasessionen i april, medan flyktingkrisen diskuterades på rådets session i Reykjavik i slutet av oktober.

Nordiska rådet behandlar utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor allt mer, och frågorna hade en mycket framskjuten position under 2015 års session. Också i det isländska ordförandeskapsprogrammet betonades utrikespolitiken och det internationella samarbetet. Rådet bedrev fortsatt ett nära samarbete med flera regionala parlamentariska organisationer bland annat i frågor som gäller Östersjön, Arktis, Barentsområdet och den nordliga dimensionen. Det mångåriga samarbetet med ryska parlamentariker både på regional nivå, i nordvästra Ryssland, och med statsduman och förbundsrådet i Moskva var under året exceptionellt begränsat bland annat på grund av läget på Krim och i östra Ukraina och till följd av att Nordiska ministerrådets kontor i Ryssland förklarats vara utländska agenter.

År 2014 inledde Nordiska rådet ett reformarbete som nu slutfördes. Målet var att förnya och effektivisera rådets arbetssätt och att införa mer politik i rådets arbete. Ett resultat av arbetet var att utskottsstrukturen ändrades: från och med januari 2016 har rådet ett presidium och fyra utskott. Resultatet av reformarbetet påverkar också innehåll, struktur och nationell koppling i rådets arbete, hur sessionerna genomförs och samarbetet med andra organisationer.

2

Finlands delegations verksamhet

Riksdagsvalet påverkade delegationens sammansättning och verksamhet. En ny delegation tillsattes efter riksdagsvalet. Från och med den 1 januari var *Simo Rundgren* (cent) ordförande och *Tuula Peltonen* (sd) vice ordförande för delegationen. Efter valet konstituerade sig den nya delegationen den 9 juni. Ordförande för den nya delegationen blev *Juho Eerola* (saf) och vice ordförande *Maarit Feldt-Ranta* (sd).

Delegationen höll under året sex möten för att behandla aktuella frågor inom Nordiska rådet. Det gällde bland annat ett närmare nordiskt samarbete i EU-frågor, utveckling av de nordiska ländernas utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik och Finlands kommande ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016.

Både Finlands delegation och rådet fokuserade under året särskilt på att slutföra reformarbetet inom rådet. En viktig prioritering inom reformarbetet har varit att införa en starkare nationell koppling i Nordiska rådets arbete, bland annat genom att främja behandlingen av rådets rekommendationer på nationell nivå i de nordiska parlamenten. Delegationen skickade därför ett brev till riksdagens talman för att understryka hur viktigt det är att rekommendationerna kopplas till de nationella parlamentens arbete för att de ska få genomslag. I brevet framförde delegationen en önskan om att de rekommendationer som rådet antar ska behandlas i riksdagsutskott.

Delegationen hörde under året båda nordiska samarbetsministrarna, dvs. minister *Lenita Toivakka* och minister *Anne Berner*. De redogjorde för framstegen i moderniseringsprocessen av Nordiska ministerrådet, för ministerrådets budgetprocess och för förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i ministerrådet 2016. Också utrikesministrarna *Erkki Tuomioja* och *Timo Soini* hördes

av delegationen. Frågor som lyftes upp i diskussionerna mellan utrikesministrarna och delegationen var bland annat kampen mot extremism, de nordiska ländernas samarbete med Ryssland, gemensamma nordiska insatser i den europeiska flyktingkrisen och nordiskt försvarssamarbete.

I delegationens möten deltar ständigt en representant för Ungdomens Nordiska råd, och delegationen hör då synpunkter från de unga. Dessutom inbjöds medlemmen i gränshinderrådet *Sten Palmgren* till delegationens samtliga möten.

Nordiska rådets partigrupper, presidium och utskott sammanträdde i Mariehamn i januari 2015. I februari gjorde Nordiska rådet och ryska duman, förbundsrådet och ryska parlamentariker från nordvästra Ryssland ett gemensamt studiebesök till Finland. Finlands delegation var värd för besöket. Huvudteman under besöket var transport och energi.

2.1 Att avlägsna gränshinder

Delegationen följer aktivt med i arbetet för att avlägsna gränshinder i Norden. Delegationen fick en rapport om arbetet i ministerrådets gränshinderråd på sina möten på våren och hösten av Finlands företrädare i gränshinderrådet, *Sten Palmgren*. Tre uppgiftsområden har bestämts för gränshinderrådet, nämligen att avlägsna de befintliga gränshindren mellan de nordiska länderna, att förhindra att nya gränshinder uppstår och att öka och effektivisera informationen. Dessutom har medlemsländerna blivit ombedda att räkna upp de gränshinder som de helst ser att avlägsnas. Till Finlands prioriteringar hörde bland annat rätten till studiestöd efter arbete utomlands, den bosättningsbaserade sociala tryggheten (fyramå-

nadersregeln), olika byggbestämmelser och vuxenutbildningsstödet.

Till de frågor som gränshinderrådet särskilt fokuserade på under året hörde vikten av förebyggande arbete för att undvika nya gränshinder bland annat genom att sälla fram de EU-direktiv som kan medföra gränshinder och ta fram anvisningar för dem som skriver lagar om konsekvensbedömningar som gäller gränshinder. I samband med Nordiska rådets session träffade medlemmarna i gränshinderrådet talmännen för de nordiska parlamenten och diskuterade en gemensam nordisk linje i denna fråga.

Arbetet för fri rörlighet i Norden och för undanröjande av gränshinder utgör en väsentlig del av prioriteringarna under Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016. Under ordförandeskapsperioden kommer Finlands statistikcentral att starta ett treårigt utvecklingsprojekt för statistik om gränshinder, arbetet för att förebygga gränshinder kommer att lyftas upp på ministerrådets agendor och dessutom kommer ett ministermöte som särskilt gäller gränshinder att ordnas i Torneå och Haparanda i slutet av året.

Medlemmarna i Nordiska rådet fyller en viktig funktion när det gäller att hjälpa gränshinderrådet att bland annat påverka regeringarna så att de avlägsnar gränshinder. Också inom NR-utskotten har medlemmarna i rådet kunnat följa och koncentrera sig på vissa gränshinder i syfte att finna lämpliga lösningar. Rådets egen arbetsgrupp för gränshindersfrågor har fortsatt sitt arbete för att stödja rådets företrädare i gränshinderrådet och hålla gränshindersfrågorna på den politiska agendan. Gränshindersproblematiken behandlades också av Finlands delegation. Den nya delegationens introduktionsutbildning behandlade gränshinder och vad de innebär för den fria rörligheten i Norden. Frågan om gränshinder var också uppe till diskussion när delegationen träffade nordiska samarbetsministern Anne Berner och utrikesminister Timo Soini.

2.2 Skriftliga frågor

Rådets medlemmar kan ställa skriftliga frågor till Nordiska ministerrådet eller till en

eller flera nordiska regeringar. Av medlemmarna i Finlands delegation ställde följande under året frågor ensamma eller tillsammans med andra: ledamöterna *Mikko Kärnä*, *Christian Beijar*, *Erkki Tuomioja*, *Maarit Feldt-Ranta*, *Ville Skinnari*, *Katri Kulmuni*, *Hanna Kosonen* och *Arja Juwonen*. Frågorna gällde uppföljning av Nordiskt Forum för framtidens jämställdhetspolitik, den finska järnvägslinjen till Ishavet, reaktion på människohandel i de nordiska länderna, uppföljning av forskningsprogrammet om klimatförändring och primärproduktion, spridningen av mårddunden, gränsöverskridande hälso- och sjukvård i Norden, ett tobaksfritt Norden 2040, vård i livets slutskede/palliativ vård och elbilar.

2.3 Händelser som delegationen ordnade 2015

Interna seminarier: informationsförmedling och diskussion

Den nya delegationen fick introduktionsutbildning om Nordiska rådet hösten 2015. Det rörde sig om tre frukostseminarier där rådets verksamhet presenterades ut olika synvinklar. Under det första seminariet gick journalisten *Kari Huhta* från Helsingin Sanomat och *Jan-Erik Enestam*, tidigare samarbetsminister och direktör för rådets sekretariat i Köpenhamn, igenom vad som karaktäriserar det nordiska och frågor som gäller nordiskt samarbete. Bland annat dryftade man syftet och nyttan med samarbetet, dess betydelse för Finland och de möjligheter, utmaningar och smärtpunkter som finns i samarbetet i dag. Också Nordiska rådets verksamhet och struktur presenterades, liksom även ledamöternas arbetssätt och möjligheter att påverka inom ramen för rådet.

Den andra sammankomsten fokuserade på det nordiska regeringssamarbetet. Då diskuterades det nordiska utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet och utvecklingen av samarbetet på social- och hälsovårdsområdet. De som hördes var *Kari Kabiluoto*, chef för sekretariatet för nordiskt samarbete, och *Katja Luopajarvi*, tf. chef för enheten för norra Europa, från utrikesmi-

nisteriet och medicinalrådet *Timo Keistinen* från social- och hälsovårdsministeriet.

Det tredje seminariet gällde gränshinder och medföljande problem för den fria rörligheten i Norden. *Reijo Karjalainen*, ekonomichef för bolaget Arctic Drilling Company Oy, berättade om hur gränshindren i praktiken påverkar en företags dagliga arbete. Dessutom beskrev *Päivi Koivupalo* från Nordkalottens gränstjänst vanliga gränshinder i norr, medan *Heli Mäkipää* från informationstjänsten Hallå Norden presenterade typiska gränshinder från medborgarnas synvinkel och Sten Palmgren rapporterade om mål och verksamhet för ministerrådets gränshinderråd. Också Hanaholmens kulturcentrum för Sverige och Finland och föreningen Pohjola-Norden presenterade sin verksamhet

Hållbart mode och unga företagare teman för Nordens dag

Helsingforsavtalet, som ger ramarna för det nordiska samarbetet, undertecknades den 23 mars 1962, och med anledning av det firas Nordens dag årligen i samtliga nordiska länder. Delegationen ordnade program på Nordens dag tillsammans med utrikesministeriets sekretariat för nordiskt samarbete, Aalto Arts, Hallå Norden, Kulturkontakt Nord, Pohjola-Norden och Pohjola-Nordens Ungdomsförbund.

Danmark lyfte i programmet för landets ordförandeperiod i Nordiska ministerrådet fram både sysselsättningen av unga och hållbar nordisk modeproduktion. I enlighet med dessa teman arrangerade Kulturkontakt Nord ett seminarium om hållbart mode och unga företagare på Nordens dag. Seminariet öppnades av ordföranden för Pohjola-Nordens Ungdomsförbund *Kim Rantala*, och en ung företagare inom klädbranschen, Creative Director och verkställande direktören för R/H Studio *Emilia Hernesniemi* berättade om hur man startar ett företag och

företagandets utmaningar. Direktören för Centralhandelskammaren *Risto E. J. Penttilä* inledde paneldebatten genom att belysa den nordiska modellen och företagens utmaningar. Paneldebatten leddes av chefen för Nordiska ministerrådets Tallinnkontor *Christer Haglund*, och följande unga riksdagskandidater satt i panelen: *Simon Elo* (saf) *Kyuu Eturautti* (Förändring 2011), *Anette Karlsson* (sd), *Mikko Kiuttu* (kd), *Maria Ohisalo* (gröna), *Teppo Säkkinen* (cent), *Henrik Vuornos* (saml) och *Christina Dahlblom* (sfp). Debatten fokuserade på utmaningar och möjligheter för unga företagare i Norden.

På kvällen fortsatte programmet på Aalto-universitetet i form av Nordic After Work. Där behandlades temat hållbart nordiskt mode i en paneldebatt och en dokumentärfilm om etisk klädtextilverkning visades. Deltagarna kunde också bekanta sig med mode som studerande vid Aalto Arts hade skapat av materialrester från industrin.

Den parlamentariska Barents-konferensen

Finland var ordförandeland för Barents euroarktiska råd 2013–2015, och i september 2015 hölls den parlamentariska Barentskonferensen i riksdagen. Den föregående konferensen hade arrangerats i Harstad i april 2013 under Norges ordförandeperiod. Finland hade stått värd för konferensen i Rovaniemi 2007.

Finlands delegation i Nordiska rådet och Finland delegation i Arktiska parlamentarikerkonferensen var värdar för konferensen, som hade tre huvudteman: ekonomiskt samarbete (bl.a. transport och logistik), miljö- och klimatförändring och ungdomsfrågor. Ryssland övertog ordförandeskapet i Barents euroarktiska råd i samband med ett utrikesministermöte i Uleåborg i oktober 2015.

3

Rådets reformarbete

Arbetet med att reformera rådet fortsatte. Målet var att förnya och effektivisera rådets arbetssätt och att få med mer politik i rådets arbete. Reformeringen av rådet föregicks av en modernisering av ministerrådet. Rådet hade 2014 tillsatt en reformarbetsgrupp bestående av tio ledamöter. Arbetsgruppens finländska medlem Juho Eerola rapporterade regelbundet för delegationen om arbetsgruppens mål och framsteg.

I reformarbetet har konkreta frågor för att effektivisera rådets arbete behandlats. Frågorna har gällt innehåll, strukturer, smidigare sessioner, den nationella kopplingen i rådets arbete och samarbetet med andra organisationer.

Nya rutiner testades under Nordiska rådets 66:e session i Stockholm 2014. Tre konkreta exempel på nya rutiner var remissdebatterna om nya medlemsförslag under sessionen, fler omröstningar i rådet och inbjudan av internationella gästtalare till sessionen.

Samarbetet med Nordiska ministerrådet är viktigt och arbetssätten ändrades för att bättre sammanjämka processerna. Mer politisk dialog ska föras med ministerrådet om de gällande rekommendationerna och dessutom ska tidsfristerna för att ta ställning till rekommendationerna förkortas.

Rådets utskottsstruktur

Nordiska rådets utskottsstruktur sågs över i syfte att ha färre utskott. Större utskott medför utvidgade ansvarsområden och då behövs inte gemensamma arbetsgrupper för utskotten. Dessutom har större utskott inte samma problem med beslutförhet som mindre utskott.

Reformarbetsgruppen diskuterade tre modeller, och presidiet valde att minska

antalet utskott med ett. Från och med januari 2016 har rådet följande fyra utskott utöver presidiet: utskottet för välfärd i Norden, utskottet kunskap och kultur i Norden, utskottet för ett hållbart Norden och utskottet för tillväxt och utveckling i Norden.

Rådet beslutade hålla fast vid det nuvarande upplägget med möten i de olika nordiska länderna. Mötena ordnas dock i första hand i huvudstäderna. Effektivitet har eftersträvat i fråga om tidsanvändning, resor och kostnader när det gäller möten och mötesplatser. Man kom ändå fram till att sessionen liksom hittills ska hållas i parlamentet för det medlemsland som är ordförandeland det året.

Dessutom beslutades det att utskottsmötena i januari ska hållas i det land som är ordförandeland för Nordiska ministerrådet. Detta innebär att Finland står värd för presidiets och utskottens möten i januari 2016. Efter alla presidie- och utskottsmöten ordnas vid behov en minisession.

Starkare nationell koppling

Det är viktigt att rekommendationerna får en nationell koppling och därför har rådet beslutat rekommendera för de nordiska parlamenten att de behandlar rekommendationerna. Finlands delegation skickade i juli ett brev till riksdagens talman och framförde där sitt önskemål om att de rekommendationer som rådet antagit ska behandlas i riksdagsutskotten.

Ärligen antar rådet cirka 20–30 rekommendationer, och utskottsbehandling av dessa i de nationella parlamenten skulle bidra till att förankra besluten nationellt. Flera av de nordiska länderna har som praxis att sända rekommendationerna för kännedom till det relevanta nationella utskottet.

Det vore emellertid viktigt att de nationella utskotten också behandlar rekommendationerna, eftersom utskotten då sannolikt blir

mer medvetna om de nordiska frågor som relaterar till deras arbete.

Vårens temasession fokuserade på orsakerna till terrorism och på förebyggande av extremism

Temasessionen 2015 hölls i det danska Folketinget i Köpenhamn den 25–26 mars. Ursprungligen var det meningen att vårmötena och temasessionen skulle hållas i Europaparlamentet i Bryssel. Det försämrade säkerhetsläget försvårade emellertid mötesarrangemangen till den grad att sammanträdena flyttades till Köpenhamn. Enligt planerna skulle ämnet för temasessionen vara EU-samarbetet, men till följd av attackerna mot satirtidskriften Charlie Hebdo:s redaktion och terrorattackerna i Köpenhamn blev det ytterst viktigt att lyfta upp radikaliserings och extremismens orsaker och deras förebyggande på agendan.

Den danska samarbetsministern *Carsten Hansen* och Köpenhamns polischef *Thor-kild Fogde* informerade sessionen om terrorattackerna i Köpenhamn och det allmänna säkerhetsläget. Sessionen ledde till ett uttalande från Nordiska rådet om förebyggande av extremism i Norden. I uttalandet poängteras det hur viktig yttrandefriheten är för våra nordiska samhällen. Vidare slöt sig Nordiska rådet bakom de nordiska regeringarna, som har ingått ett avtal om ett stärkt nordiskt samarbete för att förebygga radikaliserings. Nordiska rådet fäste också stor vikt vid att lokala myndigheter och aktörer i det civila samhället involveras i nätverket för att förebygga extremism.

Kultur- och utbildningsutskottet, välfärdsutskottet och medborgar- och konsumentutskottet höll ett gemensamt möte om integration och förebyggande av radikaliserings. Utskottsmedlemmarna hörde en brett upplagd kartläggning om integration av invandrare i samhället, riskerna för radikaliserings och metoder för att förebygga extremistiska dåd i Norden. I diskussionen deltog den norska författaren *Åsne Seierstad*, som studerat extremhögern och massmördaren *Anders Breivik*, plus den danska sociologen

och journalisten *Aydin Soei*, rådgivare från Aarhus kommuns barn- och ungdomsavdelning *Bünyamin Simsek* och terroristforskare *Magnus Ranstorp* från svenska försvarshögskolan.

Kärnan till radikaliserings ansågs ligga i marginalisering och dåliga framtidsutsikter bland unga invandrare, särskilt män. Grogrund för radikaliserings skapas när någon isolerar sig från samhället och anammar ett slags "anti-medborgarskap". Som exempel på en fungerande problemlösning framhölls den s.k. Aarhusmodellen, där man genom samarbete med polisen, skolorna, fängelserna och religiösa samfund både förebygger radikaliserings och hjälper redan radikaliserade att återintegreras i samhället. I Aarhus har dialogen med den lokala salafistiska moskén lyckats och lett till ett aktivt deltagande i samarbetet med kommunen. Forskarna påminde om att en dålig socioekonomisk ställning ökar risken för radikaliserings och att primus motor då ofta är det interna trycket i en redan marginaliserad grupp. I Norden är radikaliserings ett storstadsproblem, men här fungerar samarbetsnätverket för förebyggande av radikaliserings dock också städer och inte bara länder emellan.

Utskotten var eniga om att radikaliserings och extremism är ämnen som anknyter till alla politiska delområden från utbildningspolitik till social- och hälsovård och arbetsmarknaden. De underströk att arbets-sätten måste ses över, utan att man för den skull glömmer den gemensamma nordiska kultur- och värdegrunden och den demokratiska traditionen. Vice ordföranden för medborgar- och konsumentutskottet *Satu Haapanen* berättade att Uleåborg låtit sig inspireras av Nordiska rådet och startat en allians mellan civilisationer. Hon ansåg att kommunen är en viktig enhet som fungerar som ett instrument mot marginaliserings.

Många ansåg att det viktigaste är att kunna ingripa i problemet så tidigt som möjligt och att särskilt integrera de unga i samhället.

5

Flykting- och migrationsfrågorna uppe på höstens session

Den rådande flykting- och migrationssituationen i Europa och den debatt situationen gett upphov till märktes också klart i Nordiska rådets verksamhet under andra halvåret 2015. Flyktingkrisen behandlades under hösten på högsta nordiska nivå. De nordiska statsministrarna träffades i Köpenhamn i oktober och betonade då vikten av samarbete för att lösa krisen. Flyktingkrisen blev ett tema också för Nordiska rådets session i Reykjavik den 27–29 oktober.

Där dominerade flykting- och migrationsfrågorna statsministrarnas nordiska toppmöte. Toppmötet ger rådsmedlemmarna möjlighet att diskutera aktuella frågor inom ett på förhand bestämt ämne direkt med statsministrarna. Sveriges statsminister *Stefan Löfven* och Norges statsminister *Erna Solberg* använde hela den reserverade taltiden till flyktingsproblematiken. I synnerhet Löfvens tal gav upphov till frågor och kommentarer från rådets parlamentariker.

De nordiska ländernas syn på de europeiska utmaningarna i fråga om flyktingar och migration var uppe på agendan också i mötet mellan de nordiska statsministrarna och rådets presidium under sessionen. Statsministrarna var enhälliga om att flyktingkrisen kräver samarbete och berättade hur informations- och erfarenhetsutbytet ska effektiviseras. De betonade vikten av enhetlighet trots att länderna ser på flyktingssituationen på olika sätt.

Sessionens gästtalare, FN:s biträdande generalsekreterare *Christian Friis Bach* uppmanade Norden att försvara invandrar-

nas rättigheter. Han uppmanade dessutom till bestämd kamp mot rasism och hat och till stöd för mer samlade grepp när det gäller att ha kontroll över och lösa flyktingsituationer. Friis Bach framhöll också hur viktigt det är med hållbar internationell och i synnerhet regional samverkan och samordning.

I samband med sessionen ordnades också ett extra evenemang om flyktingsskrisen. Som inledare för debatten fungerade *Jean-Christophe Dumont* från OECD:s internationella migrationsavdelning och senioranalytikern för migration och interna ärenden *Roderick Parkes* från Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier. Båda experterna underströk att det inte finns någon enkel lösning på flyktingsituationen och att Europa står inför en långvarig tidsperiod av migration. De uppmanade politikererna till helhetstänkande och multinationellt samarbete. Rekommendationen var tydlig: de nordiska länderna bör försöka finna lösningar tillsammans.

Den efterföljande debatten visade däremot inte på någon samsyn om hur flyktingssituationen ska hanteras. Vissa politiker ansåg att också papperslösa invandrare ska integreras i samhället. Andra tyckte däremot att asylsystemet bör bli strängare. Medan vissa efterlyste öppna gränser ansåg andra att gränskontrollerna ska stramas upp. På samma sätt tyckte vissa deltagare att man ska göra det lättare för flyktingar att komma till Norden och andra att hjälpen ska ges i krisernas närområden.

Nordiska rådet på den internationella arenan

6.1 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete

Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete

Island var ordförandeland i Nordiska rådet 2015. Programmet för ordförandeskapet fokuserar starkt på utrikespolitik och internationellt samarbete. Rådet behandlar allt mer utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, och internationell politik är ett viktigt inslag också under rådets session. Island hade som målsättning att Nordiska rådet fortsätter i samma anda som de senaste åren för att bidra till stabilitet och demokrati i Nordens närområden i framtiden.

Rådet har betonat vikten av nordiskt samarbete inom utrikes- och försvarspolitiken. Medlemmarna av presidiet och de nordiska statsministrarna träffas regelbundet i samband med rådets session. Under presidiets och de nordiska utrikesministrarnas möte i samband med 2015 års session behandlades Ryssland, det arktiska samarbetet och nordiskt samarbete mellan ambassaderna.

Också Arktis har blivit en allt större del av Nordiska rådets arbete under de senaste årtiondena. Rådet spelade en viktig roll när den arktiska parlamentarikerkonferensen bildades, vilket senare ledde till att Arktiska rådet inrättades. Det isländska ordförandeskapet hade som målsättning att Nordiska rådet under det nya århundradet fortsätter att arbeta med Arktisrelaterade frågor som gäller miljön, klimatförändringar, ekonomi, samhället och säkerheten.

Nordiska rådets behandling av säkerhetspolitiska frågor har ökat efter det att Stoltenbergrapporten publicerades 2009.

Thorvald Stoltenberg föreslog under sessionen 2014 att en särskild nordisk säkerhets- och försvarskommission skulle etableras. Den danska delegationen i Nordiska rådet uppmanade de andra delegationerna att vara aktiva i frågan. Den danska delegationen har också skickat ett brev till landets statsminister med en uppmaning om att inrätta en sådan kommission.

Försvarspolitiskt samarbete

Rådets traditionella rundabordskonferens om försvarspolitik gick av stapeln i Stockholm i september. Motsvarande konferenser hade hållits i Helsingfors 2013 och i Oslo 2014.

Nordiska rådets presidium diskuterade med Sveriges försvarsminister *Peter Hultqvist*, som fungerade som ordförande för det nordiska försvarssamarbetet Nordefco 2015. Han berättade om det fördjupade nordiska försvarssamarbetets aktuella fokusområden och mål och om framtida möjligheter. Under mötet hördes också en expert från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i Sverige, docent *Gudrun Persson*, om ämnet den ryska utmaningen.

Följande frågor diskuterades under mötet: rysk aktivitet i närområdet, den största utmaningen för säkerheten i Europa, nordiskt försvarssamarbete för ett stabilare och säkrare Norden och solidariteten gentemot Baltikum. De finländska deltagarna var de finländska presidiemedlemmarna *Juho Eerola*, *Carl Haglund*, *Arto Pirttilähti* och *Wille Rydman*, utrikesutskottets ordförande *Antti Kaikkonen* och vice ordförande *Pertti Salolainen* samt Finlands ambassadör i Stockholm *Jarmo Viinanen*.

6.2 Östsamarbete

Samarbete med Ryssland

Rådet har i mer än 20 år bedrivit ett nära samarbete med över- och underhuset i ryska parlamentet och de lagstiftande församlingarna i nordvästra Ryssland. Samarbetet har bedrivits bland annat genom rundabords-samtal mellan Nordiska rådet och Ryssland, forum för unga politiker, studiebesök och möten i samband med rådets sessioner. Dessutom möts nordiska och ryska parlamentariker regelbundet inom ramen för andra regionala organisationer, såsom exempelvis den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) och den arktiska parlamentarikerkonferensen.

År 2015 gick Nordiska rådets samarbete med Ryssland på sparlåga. Det berodde på Rysslands olagliga annektering av Krim, det inflammerade läget i östra Ukraina och Rysslands beslut att Nordiska ministerrådets kontor ska anses vara utländska agenter. Ett resultat av det sistnämnda blev att ministerrådet i mars beslutade stänga sina kontor i S:t Petersburg och Kaliningrad och filialerna i Petrozavodsk, Murmansk och Archangelsk. Med tanke på det rysk-nordiska samarbetet är utvecklingen i fråga om ministerrådets kontor oroväckande. Rådet har å sin sida tvingats antingen ställa in eller skjuta på planerade möten. Av de fyra planerade gemensamma mötena 2015 blev bara ett av: Finlands delegation stod värd för ryska parlamentarikers studieresa till Finlands sydkust i februari. Utöver det hölls det årliga gemensamma mötet med ryska parlamentariker i samband med sessionen.

På sessionen antogs rådets uppdaterade riktlinjer för samarbetet med Ryssland 2016–2019. Det grundläggande syftet med samarbetet är att stödja en fredlig och demokratisk utveckling i regionen och att främja en stabil politisk och ekonomisk samhällsutveckling för att undvika nya skiljelinjer i Europa. I riktlinjerna uttrycks oro över demokratiutvecklingen i Ryssland och över hur väl målen kan uppnås. Trots det ansträngda världspolitiska läget finns det säkert anledning att fortsätta med parlamentarisk dialog och diplomati och att ha dörren på glänt

till Ryssland. Även om samarbetet i nuläget inte kan fortsätta normalt vill man inte utesluta Ryssland från det parlamentariska samarbetet. Enligt riktlinjerna är bland annat en välmående havsmiljö i Östersjön, den framtida utvecklingen i Arktis och kultursamarbetet sådana delområden som kräver att det långvariga samarbetet och ansträngningarna mellan nordiska och ryska parlamentariker fortsätter.

Parlamentariker från duman och nordvästra Ryssland diskuterade aktuella frågor med delegationen, bl.a. miljö-samarbetet och den arktiska dimensionen

Finlands delegation tog emot ryska parlamentariker som gjorde ett studiebesök i Helsingfors den 9–12 februari. Gruppen besökte också Lovisa, Kotka, Fredrikshamn och Borgå. Sammanlagt arton företrädare för duman och de regionala parlamenten i nordvästra Ryssland deltog i studiebesöket. Den ryska delegationen leddes av ledamoten av ryska statsduman, delegationsordförande *Olga Epifanova*. De andra företrädde regionala parlament inom den parlamentariska församlingen och lagstiftande församlingar i nordvästra Ryssland.

Den ryska delegationen träffade företrädare för Finlands delegation i Nordiska rådet och dessutom medlemmar av kommunikationsutskottet och ekonomiutskottet. Frågor som diskuterades var trafikförbindelserna mellan norra Finland och nordvästra Ryssland, utvecklingen av Arktis, isbrytarsamarbete samt skyddet av Östersjön och framstegen med reningsverket i Kaliningrad. Också det internationella läget och sanktionerna var uppe för diskussion. De finländska politikerna tog ställning till den svåra situationen i fråga om Nordiska ministerrådets informationskontor i nordvästra Ryssland. De ryska politikerna tog upp läget i Krim och bland annat språkpolitiken i Ukraina.

Den ryska delegationen träffade också ordföranden för Samfundet Finland-Ryssland, ledamot *Paula Lehtomäki* och riksdagens vice talman *Pekka Ravi*. Närvarande vid mötet med vice talmannen var också

ordföranden för riksdagens vänskapsgrupp för Ryssland *Jouko Skinnari*, ordföranden för Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott *Christina Gestrin* och riksdagens biträdande generalsekreterare *Timo Tuovinen*.

Programmet fortsatte med ett besök till Nordiska investeringsbanken och Nordiska miljöfinansieringsbolaget och dagen därpå till Lovisa, Kotka och Borgå.

Samarbete med Vitryssland

Parlamentariker i de nordiska och baltiska länderna träffade representanter för Vitrysslands frivillig- och människorättsorganisationer samt oppositionspolitiker i Vilnius den 7 december. Där diskuterades bland annat Europas möjligheter att bidra till utvecklingen i Vitryssland samt det kommande parlamentsvalet.

Nordiska rådets nya rapportör för Vitryssland *Erkki Tuomioja* deltog också i mötet. Ledamot *Kimmo Sasi* var rapportör förra valperioden. För första gången deltog också representanter för många internationella organisationer, bl.a. Europaparlamentet, Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. Också en ledamot från den polska senaten deltog. Målet är att organisationerna ska samarbeta mer i frågor som gäller Vitryssland.

Nordiska rådet och Baltiska parlamentariska församlingen ordnar ett årligen återkommande seminarium i syfte att stödja demokratiutvecklingen och främja yttrandefriheten, toleransen och jämlikheten i regionen. Syftet med mötet är att ge den vitryska oppositionen möjligheter att komma till tals och diskutera med parlamentariker.

6.3 Annat regionalt samarbete

Den nordliga dimensionen

En delegation från Nordiska rådet deltog i det fjärde parlamentariska forumet för den nordliga dimensionen i Reykjavik. Finlands deltagare var delegationsmedlemmen och ordföranden för rådets miljö- och naturre-

sursutskott *Christina Gestrin*. Huvudteman var utveckling av politiken för den nordliga dimensionen, grön energi, hållbart utnyttjande av marina resurserna, jämställdhet och socialt välbefinnande. De tre tidigare forumen hölls i Europaparlamentet i Bryssel, i Tromsø i Norge och i Archangelsk i Ryssland. Mötesplatserna avspeglar de fyra parter som deltar i samarbetet kring den nordliga dimensionen: EU, Norge, Island och Ryssland.

Östersjösamarbetet

Presidiemedlem *Wille Rydman* deltog i september i den 24:e parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) i Rostock-Warnemünde i nordöstra Tyskland. Nordiska rådet representeras två år åt gången av ett nordiskt land i BSPC:s ständiga kommitté, och Finland stod i tur att ta emot uppdraget sommaren 2015. Sverige var rådets företrädare perioden innan, och 2017 kommer Island att överta uppdraget efter Finland.

Samarbetet med EU

Nordiska rådet har nära kontakter med Europaparlamentet. Ledamöter i rådet har regelbundet träffat ledamöter i Europaparlamentet i samband med olika möten. Ett aktuellt tema 2015 var EU:s östliga partnerskap. Ordföranden för parlamentets delegation till den parlamentariska församlingen Euronest, den finländska Europaparlamentarikern *Heidi Hautala* berättade om EU:s östliga partnerskap när Nordiska rådet och Baltiska församlingen höll möte i Bryssel. Publiken bestod av parlamentets nordiska och baltiska ledamöter. Det aktiva samarbetet kommer att fortsätta under 2016 och en företrädare för rådet kommer att delta när Euronest samlas nästa gång i Bryssel i mars 2016.

Nordiska rådet hade valt det nordiska EU-samarbetet till ämne för temasessionen 2015 och sessionen skulle hållas i Europaparlamentet i mars. Syftet var dels att stärka kontakterna mellan Norden och EU, dels att diskutera EU:s grannskapspolitik och EU:s nya strategi för inre säkerhet. När beredskapsnivån höjdes flyttades temasessionen till Köpenhamn och även temat ändrades.

Andra regionala samarbetsforum

Nordiska rådet och Baltiska församlingen har nära kontakter och håller årligen gemensamma möten. De senaste åren har rådet ordnat gemensamma möten med bl.a. Baltiska församlingen, Visegradländerna och GUAM-länderna. Årets möte hölls i Kiev i juni, och även representanter för Europaparlamentet var inbjudna. Riksdagsvalet innebar att ingen från Finland ingick i rådets delegation.

Nordiska rådet, Baltiska församlingen, Visegradländerna och Beneluxländerna plus parlamentariker från Ukraina, Georgien och Moldavien sammanträdde i Stockholm i juni 2014, i Riga i november 2014 och i Vilnius i mars 2015 för att dryfta det förändrade säkerhetsläget i Europa till följd av situationen med Ryssland och Ukraina.

Andra ärenden och teman

Det civila samhället

Det nordiska samarbetet bygger på folkets stöd, och samarbetet med det civila samhället anses vara viktigt. En av prioriteringarna för 2015 års ordförandeland Island var ett fördjupat samarbete med civilsamhället. Under året fyllde takorganisationen för de nationella Nordenföreningarna, Föreningen Nordens förbund, femtio år. Förbundet har föreslagit att medborgarinitiativ ska införas i det nordiska samarbetet enligt finländsk modell.

I samband med rådets session uppmärksammades samarbetet med civilsamhället under ett gemensamt möte mellan välfärdsutskottet, kultur- och utbildningsutskottet och medborgar- och konsumentutskottet. Ämne för mötet var medborgarinitiativ och civilsamhället i Norden. *Laura Nurminen*, specialsakkunnig på justitieministeriet, deltog i det gemensamma mötet och berättade för utskottsmedlemmarna om Finlands modell och den finska lagen om medborgarinitiativ. Medlemmarna i Finlands delegation uttryckte sina åsikter om lagen och om hur de anser att den fungerar. Det gemensamma mötet gav också ett tillfälle för utskotten att inhämta information och ge sin syn på Nordiska ministerrådets uppdaterade strategiska riktlinjer för samarbetet med civilsamhället.

Med det gemensamma mötet som referens kommer utskotten att fortsätta överväga möjligheten till ett nordiskt medborgarinitiativ och dryfta hur arbetet med civilsamhällets roll ska fortsätta inom Nordiska rådet.

Den nordiska arbetsmarknadens utmaningar

Arbetsmarknaden i de nordiska länderna skiljer sig från arbetsmarknaden i övriga Europa på många punkter, särskilt i fråga om arbetsmarknadens parter och kollektivavtalen. Ett av näringsutskottets övergripande teman var att kartlägga den framtida nordiska arbetsmarknaden och att då särskilt granska hur svart arbetskraft, svart ekonomi och olaglig konkurrens kan bekämpas. Internationaliseringen innebär att dessa fenomen också berör den nordiska arbetsmarknaden allt mer. Särskilt tydligt märks detta bland annat i bygg-, hotell-, restaurang-, catering- och turistbranscherna. Utskottet hade sitt sommarmöte i Öresundsregionen och behandlade då frågor som gällde utvecklingen av arbetsmarknaden i den regionen och bästa praxis.

Näringsutskottet inrättade en arbetsgrupp för arbetsmarknadsfrågor i början av året. Ledamot Ville Skinnari företrädde Finlands delegation i gruppen. Arbetsgruppen ska ta fram underlag för den tidigare ministern och EU-kommissionären *Poul Nielson*s mer omfattande genomlysning av den nordiska arbetsmarknaden. Syftet med utredningen är att finna sätt att öka mervärdet i det nordiska samarbetet i arbetsmarknadsfrågor. Det är meningen att Nielson ska lämna sina åtgärdsförslag till de nordiska arbetsmarknadsministrarna under 2016.

De senaste åren har rådet arbetet mycket med kampen mot människohandel, i synnerhet frågor som gäller skyddet av barn som offer för människohandel och de nya formerna av människohandel. Särskild fokus har legat på tvångsarbete och människohandel med arbetskraft, som är en relativt ny form av människohandel. Män-

niskohandel och tvångsarbete är gränsöverskridande verksamhet, och därför är det av väsentlig betydelse att de nordiska länderna och andra länder i närområdet samarbetar och utbyter information och erfarenheter. Nordiska rådet har samarbetat nära med de baltiska länderna och andra Östersjöländer för att bekämpa människohandel. Ett exempel är det seminarium mot människohandel som det nordisk-baltiska kvinnopolisnätverket ordnade i Lettlands huvudstad Riga i oktober. Nordiska rådet representerades av medborgar- och konsumentutskottets vice ordförande *Johanna Karimäki*.

Giftfri vardag

Nordiska rådet har i flera år arbetat för att minska exponeringen för kemikalier i vardagen. Människor exponeras dagligen för ett stort antal kemikalier från flera olika källor, såsom leksaker, kosmetik, elektroniska apparater, byggvaror, matförpackningar och läkemedel. Små mängder av olika hormonstörande ämnen och kemikalier som finns i vardagsprodukter kan ha en samverkande skadlig effekt, vilket gör de hormonstörande ämnena och andra skadliga kemikalier bekymmersamma. Nordiska ministerrådet publicerade 2014 en rapport där det sägs att exponeringen för hormonstörande ämnen orsakar EU-länderna kostnader på minst 600 miljoner euro för förlorad arbetsförmåga och ökade hälso- och sjukvårdskostnader.

Nordiska rådet ser gärna att kemikaliepolitiken effektiviseras så att det går att förebygga människors, särskilt barns, exponering för hälsoskadliga kemikalier. Samarbetet mellan Norden och EU fyller en särskilt viktig funktion när det gäller att utveckla kemikaliepolitiken och ta fram kemikalielagstiftning. Problemen med kemikalieexponering har tagits upp i dialogen mellan Nordiska rådet och Europaparlamentet, senast under rådets temasession i mars 2015. Rådet utarbetade under sessionen en resolution till Europeiska kommissionen och Europaparlamentet om vikten av att kemikaliepolitiken utvecklas på EU-nivå, så att det går att reglera användningen av farliga ämnen.

Nordiska rådets senaste åtgärd för att minska exponeringen för kemikalier i vardagen är att driva på ett samnordiskt förbud mot fyra hormonstörande ftalater i produkter som barn kommer i beröring med. Det gäller de fyra farligaste ftalaterna, DEHP, DBP, DIBP och BBP, som misstänks orsaka hormonella rubbningar och skada fortplantningsförmågan. Genom ett gemensamt nordiskt förbud av dessa fyra hormonstörande ftalater kan de nordiska regeringarna aktivt ta ansvar och skydda sina medborgare och även främja ett förbud på EU-nivå och fortsatt utveckling av kemikaliepolitiken på europeisk nivå.

Nordisk profilering, varumärkesbyggande och hållbar turism

Resebranschen sysselsätter många, och det är en näring som uppmärksammas och stöds stort såväl bland privatpersoner och organisationer som inom det politiska systemet. Tyvärr har de nordiska ländernas andel av det totala antalet resenärer i Europa minskat år för år, och i dagens läge hör Norden inte till de tio populäraste resmålen i Europa. Nordiska rådet har därför antagit många rekommendationer om turism, byggande av varumärket Norden som ett resmål och bland annat certifiering av hållbara turistdestinationer. Rådet vill öka den gemensamma turismmarknadsföringen och satsa på hållbar turism till Norden. Dessutom vill rådet förbättra det nordiska turismnätverkets räckvidd och marknadsanpassning bland annat genom att bättre sammanföra aktörer inom de nordiska turistnäringarna. Rådet föreslog 2014 att ett gemensamt varumärke byggs för de nordiska länderna och att varumärket eller dess namn ska kännas igen både i Norden och mer allmänt och kunna förstås av alla som är intresserade av Norden. Varumärkesbyggandet fortsatte 2015 och i ett bredare perspektiv sammanlänkas det med strategin för internationell profilering och positionering av Norden, som hade tagits fram av ministerrådet och godkänts året innan. Den kopplas både till omvärlden och till de interna nätverken för nordiskt samarbete. Strategin innehåller riktlinjer för hur de nordiska länderna och berörda intres-

senter kan profilera sig internationellt, och den kan också erbjudas aktörer utanför det officiella nordiska samarbetet. Det viktigaste målet är att stärka Nordens och de nordiska ländernas konkurrenskraft och inflytande internationellt genom fyra profileringsområden: den nordiska modellen, Norden som kunskapssamhälle, nordisk kreativitet och innovation samt Nordens kultur och natur.

Norden lockar huvudsakligen turister som är intresserade av renhet, natur och glest befolkade områden rent allmänt. Den nordiska naturen lockar således årligen till sig flera miljoner turister. Turismen ger välstånd på flera håll i Norden, men samtidigt är det viktigt att notera att det uttryckligen är ren natur som är en av de grundläggande orsakerna till Nordens dragningskraft. Därför är det av yttersta vikt att vi skyddar den känsliga naturen, både med tanke på nordborna och för en hållbar turism. Nordiska rådet godkände 2014 en rekommendation om hållbarhetscertifiering av turistdestinationer i Norden. Det är fråga om en rekommendation om en gemensam nordisk kvalitetscertifiering som anger resmålens miljövänlighet. Certifieringen går ut på att göra en övergripande bedömning av den miljöbelastning en viss turistdestination ger upphov till. En av förebilderna är det 25-åriga nordiska miljömärket, Svanen. Certifieringssystemet ska vara öppet så att aktörer kan gå med efter eget intresse och enligt egen tidsplan, precis som förfarandet var gällande Svanen i hela Norden. På nationell nivå har ett system för certifiering av turismål redan tagits fram exempelvis i Norge. Rekommendationen om ett nordiskt system har fått ett positivt mottagande av remissinstanserna, dvs. nordiska expertorgan, och även av samrådsmötet mellan Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott och de nordiska miljöministrarna under sessionen i Reykjavik hösten 2015. Ett konkret svar som Nordiska rådet vill ha av Nordiska ministerrådet är hur systemet ska förvaltas.

Miljö- och naturresursutskottet föreslog under ledning av sin ordförande Hanna Kosonen att rådet och ministerrådet 2016 ska ordna en konferens för aktörerna inom turistnäringen och andra intresserade för att ta reda på vilka förutsättningar det finns för en hållbarhetscertifiering.

Klimatfinansiering

Inom det internationella samarbetet var 2015 mycket betydelsefullt bl.a. tack vare klimatkonferensen COP 21 i Paris. Inom detta samarbete försöker Norden agera vägvisare och uppfylla de uppställda utsläppsmålen. Utöver de egna målen när det gäller att begränsa utsläppen går de nordiska länderna aktivt in för att främja klimatmålen där det lönar sig mest för helheten (minskade utsläpp av växthusgaser globalt) och där ländernas egna resurser är otillräckliga för att bekämpa klimatförändringen. Nordiska utvecklingsfonden (NDF) har gjort en stor insats på detta område. Fondens verksamhetsidé har varit att medfinansiera större utvecklingsprojekt för att garantera inkludering av en klimatkomponent i projekten.

År 2012 godkände Nordiska rådet en rekommendation om att allokera ytterligare medel till fonden utifrån de goda resultaten av dess verksamhet. Fondens årliga anslag från de nordiska länderna har varit omkring 40 miljoner euro. Trots de goda resultaten har de nordiska regeringarna inte haft någon särskilt stark vilja att tilldela fonden ytterligare medel. Om fondens verksamhet ska hållas på dagens nivå behöver den extra resurser under de närmaste åren. I annat fall måste verksamheten krympas. Nordiska rådet uppmanar därför till aktivitet när det gäller att hålla frågan på agendan nationellt.

Nordisk energipolitik i framtiden

Miljö- och naturresursutskottet tillsatte våren 2015 en arbetsgrupp för energifrågor som skulle bedöma behovet av samarbete inom den nordiska energipolitiken och överväga eventuella nya initiativ på energiområdet.

Som särskilda fokusområden för energigruppen bestämdes energieffektivitet exempelvis inom den energiintensiva industrin och den nordiska maritima sektorn plus elektrifiering inom transportområdet. Gruppens rapport väntas bli klar till temaseSSIONEN i april 2016. Finland företräds i gruppen av ledamot Mikko Kärnä.

Arjeplogavtalet i förändring

Välfärdsutskottet diskuterade 2015 aktivt ändring av Arjeplogavtalet. Arjeplogavtalet är överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer, som trädde i kraft 1994. Ministerrådets ämbetsmannakommitté för social- och hälsofrågor föreslog i maj att en ny bestämmelse om behörighet för de sjuksköterskor och social- och hälsovårdsassistenter som är utbildade på Färöarna eller i Grönland ska ersätta motsvarande gällande bestämmelser, vilket skulle innebära att regleringen i fråga om dem motsvarar kraven i EU-direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer. Den ändrade överenskommelsen ska utvärderas tre år efter ikraftträdandet. Nordiska rådet såg det som problematiskt att Arjeplogavtalet gäller många yrkesgrupper som inte anges i förteckningen i EU-direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer. Det är också problematiskt att Färöarna och Grönland samt delvis också Åland inte omfattas av direktivet.

Frågan om att häva Arjeplogavtalet togs upp bland annat i gränshinderrådet och förhandlingarna utmynnade i att ministerrådet beslutade att hela överenskommelsen inte ska hävas. Däremot gick man in för en ändring som innebar att överenskommelsen bara gäller de områden i Norden som inte omfattas av EU-direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer (dvs. Färöarna, Grönland och delvis Åland) och artikel 18 om ömsesidig informationsutväxling.

Ministerrådets förslag behandlades under sessionen i Reykjavik. Välfärdsutskottet diskuterade bland annat hur väl EU:s in-

formationssystem för den inre marknaden (IMI) fungerar och tog också upp att ändringarna i Arjeplogavtalet inte får begränsa möjligheterna att upprätta ett gemensamt nordiskt register över vårdpersonal. Utskottet uttryckte sin oro för att de nordiska länderna kommer att genomföra det ändrade direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer på olika sätt och vid olika tidpunkter, vilket skulle kunna innebära ett avbrott mellan direktivgenomförandet och ändringen av Arjeplogavtalet.

Under sessionen framförde ledamot Arja Juvonen att det är möjligt att ändra avtalet, men att processen måste ske på ett sätt som inte äventyrar patientsäkerheten i något skede och dessutom måste man ge akt på antalet patientskadefall både nationellt och på nordisk nivå. Hon betonade att vi måste kunna vara säkra på att arbetsgivare får veta att någon förlorat sin rätt att arbeta inom hälso- och sjukvården eller fått en anmärkning. Hon sade vidare att de nordiska länderna vid behov måste ha rätt och möjlighet att skapa ett nordiskt registersystem över vårdpersonal, om missförhållanden och oklarheter uppdagas i tillvägagångssätten.

Nordiska rådet rekommenderade ministerrådet att efter två års operativ drift av IMI utvärdera om systemet mellan de nordiska länderna fullt ut täcker ländernas behov av informationsutväxling för att undvika att patientsäkerheten äventyras. Rådet rekommenderade också att de nordiska länderna bör överväga att införa ett nordiskt elektroniskt register om det efter en sådan utvärdering visar sig att IMI inte är tillräckligt skyddande eller driftssäkert. Ministerrådet kommer att behandla ändringen av Arjeplogavtalet under 2016.

8

Budgeten för nordiskt samarbete

Den sammantagna utgiftsramen för Nordiska ministerrådet 2015, dvs. det officiella nordiska regeringssamarbetet, var 931 782 000 danska kronor (ca 125 miljoner euro). Den reella budgetramen var således två procentenheter mindre än 2014. Nedsänkningen i budgeten motsvarar en besparing på 19 miljoner danska kronor (ca 2,5 miljoner euro). Finlands finansiella bidrag till budgeten uppgick till 142 318 000 danska kronor (ca 19 miljoner euro). Ministerrådets budget används till att finansiera bland annat gemensamma nordiska projekt inom tio olika sektorer plus de nordiska institutionernas och samarbetsorganisationernas verksamhet.

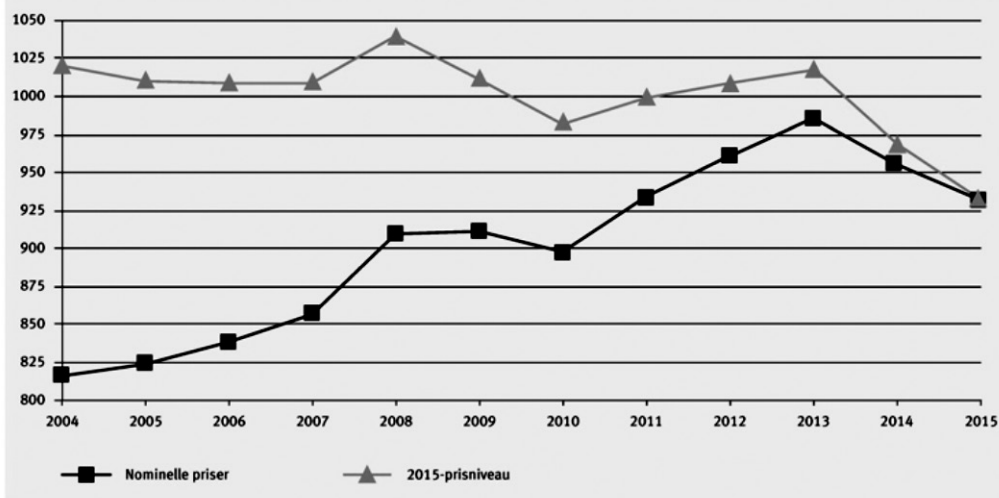
Nordiska rådets budget uppgår till drygt 33 miljoner danska kronor (ca 4 miljoner

euro). Det är en administrativ budget för bland annat följande utgifter: bidraget till partigrupperna, mötes- och resekostnader, utskottsarbetet, tolkning och översättning, publikationer och administrativa utgifter, inklusive personal. Sammanlagt kostar det nordiska samarbetet årligen knappt fyra euro per finländare.

Budgeten för det nordiska samarbetet finansieras i första hand genom direkta betalningar. De fastställs enligt en särskild fördelningsnyckel. Den bygger på varje lands andel av den sammanlagda bruttonationalinkomsten för de nordiska länderna till produktionskostnadspriser enligt uppgifterna för de två senaste granskningsår som stått till förfogande.

Ländernas finansiella bidrag i procent åren 2012–2015

	2012	2013	2014	2015
Danmark	22,2	22,3	21,0	20,0
Finland	17,8	17,4	16,3	15,5
Island	0,8	0,7	0,7	0,7
Norge	29,2	29,3	30,6	31,5
Sverige	30,1	30,3	31,4	32,3
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0

Budgetarbetet i Nordiska rådet

Den nordiska budgeten är ett politiskt instrument. Det är Nordiska ministerrådet som tar fram budgetförslaget och Nordiska rådet som godkänner det. Enligt artikel 64 i Helsingforsavtalet ska Nordiska ministerrådet lägga fram sitt förslag till budget för Nordiska rådet för yttrande. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar inom den av ministerrådet angivna finansiella ramen. Om inte synnerliga skäl kan anföras ska ministerrådet följa rådets rekommendation. Med andra ord har rådet stort inflytande när det gäller budgeten. Ministerrådet och rådet förhandlar om budgeten under hela kalenderåret.

När Nordiska rådet såg över sina arbetsformer var ett av målen att dels öka dess möjligheter att påverka, dels öka budgetsamarbetet med ministerrådet. Detta var utgångspunkten när rådets budgetarbete reformerades 2015. Budgetarbetet är fortfarande en del av presidiets uppgifter, men eftersom någon separat budgetgrupp inte längre behövdes lades den ned. Däremot behöver partigrupperna fortsatt utse en ansvarsperson som deltar i budgetförhandlingarna. Ansvarspersonerna bildar en ny grupp som kommer att fortsätta som förhandlare med ministerrådet när budgeten beslutas.

FINLANDS DELEGATION 1.1. - 8.6.2015

Medlemmar

Valda medlemmar

Beijar, Christian, ÅSD
 Eerola, Juho, saf
 Eloranta, Eeva-Johanna, sd
 Eriksson, Anders, ÅF
 Filatov, Tarja, sd
 Gestrin, Cristina, sv
 Haapanen, Satu, gröna
 Heikkilä, Lauri, saf
 Hemmilä, Pertti, saml
 Jurva, Johanna, saf
 Kymäläinen, Suna, sd
 Louhelainen, Anne, saf
 Maijala, Eeva-Maria, cent
 Modig, Silvia, vänst
 Peltonen, Tuula, sd, vice ordförande
 Pirttilahti, Arto, cent
 Rundgren, Simo, cent, ordförande
 Sasi, Kimmo, saml
 Suutari, Eero, saml
 Wallinheimo, Sinuhe, saml

Suppleanter

Jalonen, Ari, saf
 Jungner, Mikael, sd
 Kalmari, Anne, cent
 Karimäki, Johanna, gröna
 Kopra, Jukka, saml
 Kärnä, Jukka, sd
 Mäntymaa, Markku, saml
 Ojala-Niemelä, Johanna, sd
 Pettersson, Jörgen, ÅC
 Ruohonen-Lerner, Pirkko, saf
 Saarikko, Annika, cent
 Saarinen, Matti, sd
 Sankelo, Janne, saml
 Savola, Mikko, cent
 Sjögren, Katrin, Lib
 Tiainen, Eila, vänst

Turunen, Kaj, saf
 Urpalainen, Anu, saml
 Wideroos, Ulla-Maj, sv
 Östman, Peter, kd

Delegationens arbetsutskott

Rundgren, Simo, cent, ordförande
 Beijar, Christian, ÅSD
 Gestrin, Christina, sv
 Haapanen, Satu, gröna
 Heikkilä, Lauri, saf
 Modig, Silvia, vänst
 Peltonen, Tuula, sd, vice ordförande
 Suutari, Eero, saml

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Eerola, Juho, saf
 Pirttilahti, Arto, kesk
 Rundgren, Simo, cent
 Sasi, Kimmo, saml

Kultur- och utbildningsutskottet

Louhelainen, Anne, saf
 Peltonen, Tuula, sd
 Wallinheimo, Sinuhe, saml

Välfärdsutskottet

Beijar, Christian, ÅSD
 Eloranta, Eeva-Johanna, sd

Medborgar- och konsumentutskottet

Haapanen, Satu, gröna, viceordförande
 Jurva, Johanna, saf
 Kymäläinen, Suna, sd

Miljö- och naturresursutskottet

Gestrin, Christina, sv, ordförande
Heikkilä, Lauri, saf
Hemmilä, Pertti, saml
Maijala, Eeva-Maria, cent
Modig, Silvia, vänst

Näringsutskottet

Eriksson, Anders, ÅF
Filatov, Tarja, sd
Suutari, Eero, saml

Kontrollkommittén

Heikkilä, Lauri, saf, (suppleant Louhelainen, Anne, saf)
Suutari, Eero, saml, ordförande (suppleant Sankelo, Janne, saml)

Valkommittén

Eriksson, Anders, ÅF, ordförande
Peltonen, Tuula, sd, viceordförande
Rundgren, Simo, cent

Budgetgruppen

Eerola, Juho, saf
Pirttilahti, Arto, cent

Gränsbindergruppen

Rundgren, Simo, cent

Reformgruppen

Eerola, Juho, saf

Nordiska kulturfondens styrelse

Peltonen, Tuula, sd (suppleant Heikkilä, Lauri, saf)

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Pirttilahti, Arto, cent

FINLANDS DELEGATION 9.6. – 31.12.2015

Medlemmar

Valda medlemmar

Arhinmäki, Paavo, vänst
 Beijar, Christian, ÅSD (t.o.m. 31.10)
 Eerola, Juho, saf, ordförande
 Elo, Simon, saf
 Eriksson, Anders, ÅF (t.o.m. 31.10)
 Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
 Haglund, Carl, sv
 Honkonen, Petri, cent
 Huhtasaari, Laura, saf
 Juvonen, Arja, saf
 Karimäki, Johanna, gröna
 Koski, Susanna, saml
 Kosonen, Hanna, cent
 Kulmuni, Katri, cent
 Kärnä, Mikko, cent
 Lundberg, Britt, ÅC (fr.o.m. 4.11)
 Pirttilahti, Arto, cent
 Rydman, Wille, saml
 Sjögren, Katrin, Lib (4. – 29.11.)
 Skinnari, Ville, sd
 Staffas, Mikael, Lib (fr.o.m. 30.11)
 Tuomioja, Erkki, sd
 Vartiainen, Juhana, saml

Suppleanter

Andersson, Li, vänst
 Halmeenpää, Hanna, gröna
 Henriksson, Anna-Maja, sv
 Häkkänen, Antti, saml
 Jalonen, Ari, saf
 Jonsson, Axel, ÅF (fr.o.m. 4.11)
 Kymäläinen, Suna, sd
 Laitinen-Pesola, Jaana, saml
 Lintilä, Mika, cent
 Louhelainen, Anne, saf
 Maijala, Eeva-Maria, cent
 Mikkonen, Krista, gröna
 Parviainen, Ulla, cent
 Pettersson, Jörgen, ÅC (t.o.m. 31.10)

Räsänen, Joonas, sd
 Sirén, Saara-Sofia, saml
 Sjögren, Katrin, Lib (t.o.m. 31.10)
 Talja, Martti, cent
 Tavio, Ville, saf
 Wallin, Harry, sd
 Wallinheimo, Sinuhe, saml
 Wikström, Tony, ÅSD (fr.o.m. 4.11.)

Delagationens arbetsutskott

Eerola, Juho, saf, ordförande
 Arhinmäki, Paavo, vänst
 Beijar, Christian, ÅSD (t.o.m. 31.10)
 Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
 Haglund, Carl, sv
 Karimäki, Johanna, gröna
 Kulmuni, Katri, cent
 Lundberg, Britt, ÅC (fr.o.m. 4.11)
 Rydman, Wille, saml

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Eerola, Juho, saf
 Haglund, Carl, sv
 Pirttilahti, Arto, cent
 Rydman, Wille, saml

Kultur- och utbildningsutskottet

Arhinmäki, Paavo, vänst
 Huhtasaari, Laura, saf
 Tuomioja, Erkki, sd

Välfärdsutskottet

Beijar, Christian, ÅSD (t.o.m. 31.10)
 Honkonen, Petri, cent
 Juvonen, Arja, saf (fr.o.m. 9.9)
 Kulmuni, Katri, cent

Medborgar- och konsumentutskottet

Feldt-Ranta, Maarit, sd
Juvonen, Arja, saf (t.o.m. 8.9)
Karimäki, Johanna, gröna, viceordförande

Miljö- och naturresursutskottet

Elo, Simon, saf
Koski, Susanna, saml
Kosonen, Hanna, cent, ordförande
Kärnä, Mikko, cent

Näringsutskottet

Eriksson, Anders, ÅF (t.o.m. 31.10)
Skinnari, Ville, sd
Vartiainen, Juhana, saml

Kontrollkommittén

Koski, Susanna, saml (suppleant Häkkinen, Antti, saml)

Valkommittén

Eriksson, Anders, ÅF, ordförande (t.o.m. 31.10)
Feldt-Ranta, Maarit, sd

Budgetgruppen

Eerola, Juho, saf
Pirttilahti, Arto, cent

Gränsbindergruppen

Eerola, Juho, saf
Feldt-Ranta, Maarit, sd

Reformgruppen

Eerola, Juho, saf

Arbetsmarknadsgruppen

Skinnari, Ville, sd

Nordiska kulturfondens styrelse

Peltonen, Tuula, sd (suppleant Heikkilä, Lauri, saf) (t.o.m. 16.6)
Arhinmäki, Paavo, vänst (suppleant Juvonen, Arja, saf) (fr.o.m. 17.6)

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Pirttilahti, Arto, cent

Parlamentariska Östersjökonferensens ständiga kommitté

Rydman, Wille, saml (fr.o.m. 16.9)

Nordiska rådets framställningar, rekommendationer och interna beslut 2015

Fremst.1/2015 Forstærket nordisk samarbejde angående udviklingsbistand (A 1635/præsidiets)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at være aktive deltagere i en stræben efter at styrke nordisk samarbejde på udviklingsbistandsområdet.

Fremst. 2/2015 Nordiska trepartssamtal (A 1623/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att genomföra årliga konferenser med trepartssamtal som modell inom ett arbetsmarknadsområde där konstruktiva lösningar på aktuella men även strukturella hinder kan diskuteras.

Fremst. 3/2015 Implementering av EU-direktiv (A 1630/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att införa som en fast praxis om att ordförandelandet i Nordiska ministerrådet screenar kommande EU-rättsakter och företar en prioritering mellan dessa, i relation till direktivens uppskattade betydelse för den fria rörligheten inom Norden, och inbjuder implementeringsansvariga tjänstemän från övriga berörda departement, till nordiska samråd kring tolkning, process och implementering av dessa EU-rättsakter.

Fremst. 4/2015 Regeringarnas uppdrag till sina centrala myndigheter om att underlätta den fria rörligheten i Norden (A 1631/näring)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att de nationella myndigheterna, som en del av sina ordinarie uppdrag, får i uppdrag att löpande göra regelförändringar, samt se över den praktiska tillämpningen av gällande regelverk, för att underlätta den fria rörligheten i Norden.

att de nationella myndigheterna löpande åläggs att identifiera och till regeringarna inrapportera sådana gränshinder som drabbar enskilda och företag som verkar över gränserna i Norden och som uppdragas i samband med myndighetens lagstiftningstillämpning eller regeltillämpning, i relation till andra nordiska länder.

att de nordiska ländernas regeringar ger sina centrala myndigheter i uppdrag att tillsätta gemensamma arbetsgrupper, kopplade till relevanta nordiska avtal och konventioner, för att säkerställa att tolkningen och tillämpningen av dessa är så likartad som möjligt, samt för att tillsammans utarbeta vägledningar till de handläggare som ska tillämpa dessa nordiska överenskommelser.

Fremst. 5/2015 Gränskryssande järnvägsförbindelser för tillväxt och bättre klimat (A 1639/näring)

Nordiska rådet rekommenderar de norska, svenska och danska regeringarna

att fortast möjligt nedsätta en arbetsgrupp för att närmare belysa de samhällsekonomiska fördelarna av och förutsättningarna för att bygga en höghastighetsjärnväg på sträckan Oslo-Göteborg-Köpenhamn. I uppdraget bör ingå olika modeller för finansieringen av en sådan utbyggnad, samt en tentativ tidplan för dess realiserande.

att de tre regeringarna, efter genomförd analys, återkopplar till Nordiska rådet med en specifikation av vilka villkor som måste vara uppfyllda för att respektive regering ska vara villiga att igångsätta en reell förhandling om en gemensam utbyggnad av höghastighetståg på sitt territorium.

Fremst. 6/2015 Flammepunkt for marint diesel (A 1641/näring)

Nordisk råd rekommenderer de nordiske lands regjeringer

at de med utgangspunkt i forliggende risikoanalyser samordner sin holdning til regler om flammepunkt for diesel

at de arbeider for at samme regler gjelder for flammepunkt for marint diesel som for alminnelig veidiesel.

Fremst. 7/2015 Samarbejdsprogram for uddannelse og forskning (B 301/kultur)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre Ministerrådsforslag om uddannelse- og forskningssektorens samarbejdsprogram B 301/kultur, som det beskrives i ministerrådsforslaget, men med den tilføjelse, at Ministerrådet ved sessionen i 2016 fremlægger en redegørelse indeholdende en gennemgang af de tiltag og initiativer, som Ministerrådet konkret påtænker at gennemføre i forbindelse med iværksættelsen af samarbejdsprog-rammet, og gerne med udgangspunkt i de forslag og input, som Nordisk Råd oversendte til Ministerrådet i forbindelse med den gennemførte høringsproces.

Fremst. 8/2015 Cybersikkerheten i Norden (A 1640/kultur)

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske landes regeringer,

at levere en mundtlig redegørelse ved Sessionen i 2016, der kortlægger og sammenfatter relevante nordisk koordinerede initiativer og fremadrettede nye tiltag som vil kunne opnås i Norden både i forhold til Cert-samarbejdet og i relation til børn og unges mediekompetencer - og gerne med fokus på resultaterne fra Safer Internet Day der afholdes den 9 februar 2016. Udvalget ønsker at regeringerne samarbejder om nordiske tiltag, der ikke mindst højner børn og unges kompetencer og kundskab om it- og cybersikkerhed.

at gennemføre en informationskampagne eller andet bredt lanceret informationstiltag i nordisk regi, med de nordiske medborgere, herunder børn og unge, som målgruppe. Kampagnen bør informere om, hvordan man som borger i Norden sikrer sig en bedre IT-beskyttelse og sikkerhed, med henblik på at skærpe viden og opmærksomheden omkring en forstærket Internetsikkerhed i de nordiske samfund.

Rek. 9/2015***Fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet (B 304/velfærd)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

att Nordiska ministerrådet beslutar att genomföra ändring av överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad för vissa personalgrupper inom hälso- och veterinärväsendet enligt det ministerråds-förslag som förelagts Nordiska rådet.

att efter två års operativ drift av EU's alarmsystem IMI1, utvärdera om systemet mellan de nordiska länderna fullt ut täcker ländernas behov av informationsutväxling för att undvika att patientsäkerheten äventyras.

att de nordiska länderna bör överväga att inför ett nordiskt elektroniskt register för legitimerade yrkespersoner inom hälsoväsendet, veterinärväsendet m.fl. i Norden, enligt intentionen i Utvalgsförslag om et felles Nordisk Elektronisk Register for leger, tannleger, sykepleiere og annet autorisert helse-personell i Norden og selvstyreområdene (A 1506), om det efter en sådan utvärdering visar sig att IMI inte är tillräckligt skyddande eller driftssäkert.

Rek. 10/2015***Øget nordisk samarbejde omkring au pairordningen (A 1619/velfærd)***

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at udarbejde en redegørelse for au pair-ordningen i form af en statusrapport, som kan danne basis for det videre arbejde med au pair-problematikken.

at afholde en konference med det formål at afdække, belyse og øge fokus på au pair-problematikken i Norden. Formålet er at skabe en fælles forståelsesramme for det videre arbejde med au pairordningen.

at vurdere om der på sigt, udarbejdes et fælles regelværk for au pair-ordningen i Norden. Overstående to at-satser skal bidrage til om der på sigt, kan udarbejde et fælles regelværk.

Rek. 11/2015***Velferdstjenester i distriktene i Norden (A 1622/velfærd)***

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å komme med en årlig redegjørelse om status på det regionale politiske samarbeidet i Norden, med utgangspunkt i de fire arbeidsgruppene tematiske valg av arbeidsområder og analyser av resultater av kunnskapsinnhenting i Norden.

å vurdere hvordan Nordisk råd kan få ta del i en nordisk plattform for kunnskapsoppbygging på regional utvikling slik at de forskjellige sektorene som arbeidsgruppene velger å fokusere på, kan bli gjort kjent ovenfor politisk nivå i utvalgene i Nordisk råd, som arbeider med tilsvarende tematiske valg og utfordringer i Norden.

Rek. 12/2015***Barn og unges psykiske helse i Norden (A 1643/velfærd)***

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å dele erfaringer om forebyggende tiltak som har positiv effekt på barn og unges psykiske helse.

å utvikle nye behandlingsmetoder og erfaringer med eksisterende behandling for barn og unge med psykiske lidelser.

å øke forskningen for å undersøke evidens for nye og eksisterende behandlingsmetoder for psykiske lidelser hos barn og unge.

å dele kunnskap og erfaring om gode måter å redusere bruken av tvang i psykisk helsevern på, med særlig vekt på barn og ungdom.

å dele erfaring med måter å forebygge og redusere selvmord og selvmordsforsøk på.
å planlegge et hovedtema eller som et deltema med særlig fokus på barn og unges psykiske helse under de planlagte årlige psykiatri/psykologi-toppmøtene i Norden.

Rek. 13/2015 *Senskader etter seksuelle overgrep i barndommen*
(A 1645/välfärd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å etablere et nettverk med fokus på voksne med senskader etter seksuelle overgrep, som består av aktører med solid kompetanse innenfor feltet fra det offentlige, private og frivillig sektor, som skal møtes en gang i året for å stimulere til en nordisk nytteverdi, og en synergi mellom forskning, entreprenørskap, det offentlige samfunn og tredje sektor.

å lage en rapport om "Grønlandsmodellen-Rejseholdet", med bagrunnen for modellen, og formidle arbeidsmetoder og igangsatte tiltak og forslag til nødvendige justering for mulige tilpasninger til andre nordiske land.

å sette overgrepssproblematikk som omhandler barn og voksne inn på Nordens Velferds-senters ansvarsområde og programutvikling for helse- og sosialområdet i Norden.

å utvikle utdanningsprogrammer tilpasset forskjellige yrkesgrupper som arbeider med barn og unge med seksuelle overgrepss erfaringer og voksne med senskader, for å styrke generelle folkehelseprogrammer i Norden.

Rek. 14/2015 *Ökad kunskap och bättre behandling av missbruk genom*
nordiskt samarbete i forskningsnätverk (A 1644/välfärd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbeta för ökad kunskap och bättre behandling av missbruk, samt

at ta initiativ till ett gemensamt nordiskt kliniskt forskningsnätverk om missbruk.

at Nordisk Ministerråd/minister på området skal give en årlig redegørelse om det nordiske samarbejde på narkotikaområdet i et passende forum.

Rek. 15/2015 *Samarbeide om EUs vannrammedirektiv og styrkeposisjoner*
innenfor vannressursområdet (A 1618/miljö)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å innsamle erfaringer med implementering av EUs vannrammedirektiv (FWD) i de nordiske land samt utarbeide anbefalinger med hensyn til kommende revisjon av direktivet.

å kartlegge nordiske styrkeposisjoner innenfor vannressursområdet, og hvordan de med fordel kan brukes i arbeidet med å sikre trygg vannforsyning i andre regioner.

Rek. 16/2015 *Tilgang til vann av god kvalitet og revisjonen av EUs*
vannrammedirektiv (A 1618/miljö)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer

å prioritere arbeidet med å trygge bærekraftig forvaltning av vannressursene og medborgers tilgang til vann av god kvalitet, gjennom sitt samarbeid i Norden, innenfor EU og i andre relevante internasjonale organisasjoner og konvensjoner.

å samarbeide og samordne synspunkter ved revisjonen av EUs vannrammedirektiv (FWD).

Rek. 17/2015 *Pantavtale mellom Danmark og Sverige (A 1658/miljö)*

Nordisk råd rekommanderer regjeringene i Danmark og Sverige,

at i samarbeid med de respektive nasjonale pantorganisasjoner å utvikle og inngå en avtale om gjensidig utbetaling av pant på aluminiumbokser og PET-flasker i grenseområdene.

Rek. 18/2015 *Pantavtale mellom Sverige og Norge (A 1658/miljö)*

Nordisk råd rekommanderer regjeringene i Sverige og Norge,

at i samarbeid med de respektive nasjonale pantorganisasjoner å utvikle og inngå en avtale om gjensidig utbetaling av pant på aluminiumbokser og PET-flasker i grenseområdene.

Rek. 19/2015 *Pantavtale mellom Tyskland og Sverige (A 1658/miljö)*

Nordisk råd rekommanderer regjeringen i Sverige

å ta opp forhandlinger med Tysklands regjering om pant på aluminiumbokser i grensehandelen mellom Tyskland og Sverige.

Rek. 20/2015 *Pantavtale mellom Finland, Sverige og Åland (A 1658/miljö)*

Nordisk råd rekommanderer regjeringen i Finland, Sverige og Åland

at i samarbeid med de respektive nasjonale pantorganisasjoner å pålegge pant på bokser som forhandles på ferger mellom landene.

Rek. 21/2015 *Fred og forsoning gennem en fredsavtale mellem Israel og Palæstina (A 1634/præsidiat)*

Nordisk Råd rekommanderer nordiske landes regeringer,

at opmuntre Israelerne og Palæstinenserne og støtte dem til at arbejde for fred og forsoning gennem en fredsavtale baseret på international ret og FN resolutioner.

Rek. 22/2015 *Revidering af vedtægter for Nordisk Råds priser (B 303/præsidiat)*

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre ministerrådsforslag om revidering af vedtægter for Nordisk Råds priser.

at det indarbejdes i håndbogen for Nordisk Råds Miljøpris, at Miljøog Naturressourceudvalget har mulighed for at komme med indspil til tema for miljøprisen.

Rek. 23/2015 *Evaluerings av Nordisk Journalistsenter (NJS) (A 1636/kultur)*

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk Journalistsenter (NJS) prioriteres også i budsjettet for 2016 på samme nivå som 2015

at NJS sitt hovedkurs skal gi deltakere fra hele Norden god innsikt i Nordisk Råd sitt arbeid og skal hvert år ha Formannskapsprogrammet for Nordisk Råd som tema og deltagerne skal hvert år følge forhandlingene under hovedsesjonen

at det skal i 2016 gennemføres en evaluering av NJS sin virksomhet med tanke på å avdekke senterets arbeid og stipender.

**Rek. 24/2015 *Finansiering av internasjonalt samisk filminstitut (ISF)*
(A 1637/kultur)**

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer i Norge, Finland og Sverige,
at gå sammen om at finde en økonomisk bæredygtig model for internationalt samisk filminstitut, således at udgifter til drift af instituttet bliver dækket af landenes regeringer i et langsigtet perspektiv.

**Rek. 25/2015 *Støtte til Internasjonalt Samisk Filminstitut (ISF)*
(A 1637/kultur)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,
at bidrage økonomisk med den nødvendige driftsstøtte til Internasjonalt Samisk Filminstitut i en overgangsperiode på ca tre år eller indtil regeringerne i Norge, Sverige og Finland måtte have en fælles drifts-støtteordning klar som sikrer en varig driftsstøtte til filminstituttet.
at igangsætte et projekt til støtte og udvikling af samisksproget børnefilm, med henblik på at samiske børn og unge gennem filmog TV mediet kan opnå kvalitetsprægede kulturtilbud, der repræsenterer samisk kultur og sprog.

**Rek. 26/2015 *Fællesindkøb for offentlige myndigheder i de nordiske lande*
(A 1605/næring)**

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet
att låta genomföra en kartläggning av regleringarna och praxisen för offentlig upphandling i de nordiska länderna idag.
att låta genomföra en studie av aktuell offentlig upphandling mellan myndigheter, regioner och länder i Norden fram till idag, för att på så sätt kunna dra lärdom om det samarbete som redan finns/har ägt rum.
att inte endast se på möjliga besparingar vid gemensam offentlig upphandling i Norden, utan även försöka bedöma ev. kvalitativa skillnader kopplade till nationell särart/behov/styrning i förhållande till syfte och effektivitet.
att ta fram ett verktyg/kostnadskalkylmodell för beräkning av om en samordnad upphandling är effektiv eller ej
att för de sektorer där en gemensam offentlig upphandling ter sig effektiv och besparingsfrämjande för det offentliga, också analysera effekterna på bl.a. marknaden, konkurrensen och möjligheterna för SME att delta i upphandlingen.
att identifiera inom vilka sektorer en gemensam offentlig upphandling på tvärs i Norden, förefaller mest samhällsnyttigt, samt att initiera pilotprojekt inom dessa sektorer, med förhoppning om att på sikt kunna sprida en god praxis även till andra sektorer.

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å videreutvikle kulturministrenes initiativ Løft for Nordiske børneog ungdomslitteratur til å omfatte alle de fem nordiske prisene.

at det hvert år lages et faglig og kulturelt program om alle de nominerte til Nordisk Råds priser.

at programmet skal være et tilbud til barn og unge som går på grunnskole og videregående skole i Norden.

at Ministerrådet innarbeider satsingen i budsjettet for 2015, slik at tilbudet kan være tilgjengelig fra skoleåret 2016/2017.

at satsingen bør være et samarbeid mellom kultur- og utdanningsministrene i Norden.

Præsidiets foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at NMR initierer en kartlegging om hvilke miljømerker som brukes på turistdestinasjoner nasjonalt og ut fra resultatet foreslår det fortsatte arbeidet for å fremme nordiske turistdestinasjoner.

at NMR prioriterer å følge opp policyanbefalingene i "*Climate changes and primary industries*" innenfor rammen av det vedtatte budsjett.

at NMR setter av 0,9 MDKK til aktiviteter innenfor Ny nordisk mat i 2016 budsjettet (budsjettpost 5-6420 Ny nordisk mat). I tillegg er mat en del av satsningen på profilering av Norden i 2016.

at det nordiske samarbeidet fokuserer på å bekjempe matavfall med blant annet ressurser fra Grønn vekst og NordBio-programmet med sammenlagt 2,5 MDKK til disposisjon i 2016.

at det nordiske samarbeidet innenfor regional utvikling fortsatt skal prioritere sitt arbeide med holdbar økonomisk utvikling i tynt befolkede områder.

at det avsettes 3 160 000 DKK til Nordjobb i 2016. Nordjobb skal evalueres i 2016.

at det nordiske samarbeidet innenfor næring i 2016 skal fokusere på innovative, digitale løsninger som grunnlag for produksjon i Norden.

at det settes av 1 MDKK for NJC i 2016-budsjettet, med særlig oppdrag om å arbeide strategisk med kvalitetsjournalistikk i Norden og øke synligheten av Norden. I tillegg forutsettes økonomisk støtte til NJC for aktiviteter i forholdet til Russland/Baltikum.

at som ledd i prioriteringen av bedre metoder for å kapitalisere på medisinsk forskning, skal det i 2016 utarbeides et kunnskapsgrunnlag til NMR, innenfor biobanker, registerforskning og kliniske multisenterstudier med policyimplikasjoner, senest innen juni 2016.

at arbeidsmarkedssektoren ikke pålegges besparelser i 2016. Det gjennomføres en pilotstudie om unges (yngre enn 30 år) tilpasning av språkforståelse i arbeidsrelaterte situasjoner.

at det gjennomføres et prosjekt "Friluftsliv i Norden" med en total budsjettramme på 500 000 DKK. Via prosjektet skal barn og unges engasjement i friluftsliv og naturen styrkes. Det skal bidra til økt mosjon og dermed bedre helse blant barn og unge.

at Nordisk sommeruniversitet flyttes (organisatorisk og budsjettmessig) fra MR-U til MR-SAM og det overføres midler tilsvarende bevilgningen i 2015 til videreutvikling og fortsatte aktiviteter. Dette forutsetter at Nordisk sommeruniversitet i det videre arbeidet følger opp evalueringskritikk og forslag.

at det settes av 3,758 MDKK til Samerådet og Samisk kunstneråd for samisk kultursamarbeid og formidling av det samme samt å fremme en samlet kulturpolitikk i Norden og Nordvestrussland.

at det settes av et passende beløp for å styrke mangfoldig nordisk kultur i skolene i bred forstand. Det skjer blant annet gjennom å presentere et løft for barne- og ungdomslitteratur via for eksempel forfatterbesøk, arbeidet med webdistribusjon av kort- og dokumentarfilm

samt gjennom programmet Demokrati, inkludering og sikkerhet.

at NMR konkretiserer kampen mot resistente bakterier gjennom strategigruppen for et helhetlig såkalt One Health-arbeidsmåte på tverrsektoriell basis.

at NMR prioriterer arbeidet med å redusere kjemikalier og hormonforstyrrende midler i vår hverdag gjennom å øke kunnskapen om hvordan de påvirker menneskene og vår natur. NMR skal drive aktiv politikk i ulike internasjonale sammenhenger for å redusere antallet kjemikalier og hormonforstyrrende midler i vår hverdag. Utover dette vil NMR gjennom året styrke innsatsen for å informere forbrukerne i Norden.

at det skjer en styrking i den felles nordiske innsatsen gjennom et bredt innrettet tverrsektorielt program for å bekjempe alle former for menneskehandel.

at implementeringen av den nye strategien for barn og unge i Norden tar hensyn til behovet for å styrke barne- og ungdomsrettsperspektivet i det nordiske samarbeidet.

at alle sektorer i NMR skal ta hensyn til likestillingens integrering i all sin virksomhet. Det vil si at alle sektorer, ikke bare ministerrådet for likestilling, skal integrere likestilling i alle politiske beslutninger.

at NMR etter nedleggelsen av Nordic School of Public Health (NHV), prioriterer midler til nye satsninger til forebygging og folkehelse.

at NMR tar det skritt å prioritere arbeidet med å markere Norden i naboog grenseregioner, herunder å se positivt på mulighetene for å støtte flerårige prosjekter ved informasjonskontoret i Flensburg og de nordiske ambassader i Berlin, samt utreder forslaget om et Nordens hus ytterligere, herunder bruken av begrepet.

at NMR skal redegjøre for, hvilke konsekvenser nedleggelsen av Nordisk ministerråds virksomhet i Russland har for de baltiske kontorer.

Fremst. 29/2015 Lønforskelle mellem kvinder og mænd i Norden (A 1642/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at foretage sammenlignelige kvantitative analyser for de fem lande af, hvad der ligger bag lønforskellene mellem kvinder og mænd, i de enkelte lande og at få opsamlet viden i form af rapport, om hvilke indsatser der gennemføres i de enkelte lande for at reducere lønforskellene samt eventuel viden om, hvordan det går med gennemførelsen af indsatserne, og hvordan indsatserne virker.

at afholde en konference om resultaterne med det formål at afdække, belyse og øge fokus på hvad landene kan lære af hinanden, når det gælder en indsats for at reducere forskellene i løn såvel som pension mellem kvinder og mænd. Formålet er at skabe en fælles forståelsesramme for det videre arbejde med at reducere lønforskellene mellem kvinder og mænd.

Fremst. 30/2015 Likalön i arbetslivsprogrammet (A 1642/medborgar)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att löneskillnader mellan kvinnor och män uppmärksammas i det nordiska samarbetet inom arbetslivsområdet och inarbetas i det kommande fleråriga samarbetsprogrammet på arbetslivsområdet.

IB 1/2015***Retningslinjer for samarbejdet med føderal og regionale parlamenter i Rusland (A 1659/præsidiets)***

Nordisk Råd beslutter

at godkende vedlagte Retningslinjer for Nordisk Råds samarbejde med Statsduma og Føderationsråd i Rusland samt med regionale parlamenter i Nordvestrusland.

IB 2/2015***Støtte til en to-statsløsning mellem Israel og Palæstina (A 1634/præsidiets)***

Nordisk Råd beslutter

at anmode medlemmene at opfordre sine regeringer at støtte aktivt en to-statsløsning Israel/Palæstina og som en suveren selvstendig stat på et tidspunkt, da det mest effektivt kan bidrage til at fremme fredsprocessen.

IB 3/2015***Ny udvalgsstruktur i Nordisk Råd (A 1663/præsidiets)***

Nordisk Råd beslutter

at Nordisk Råds Forretningsorden § 5 ændres til følgende: § 5 Udvalgene: Rådet har fire udvalg: Udvalget for Velfærd i Norden, Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden, Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden og Udvalget for et Holdbart Norden. De forbereder sager inden for de pågældende områder før de slutbehandles.

Rådets priser

Nordiska rådet delar årligen ut fem priser: litteraturpriset, filmpriset, musikpriset, natur- och miljöpriset och sedan 2013 också ett barn- och ungdomslitteraturpris. Priserna uppgår till 350 000 danska kronor, det vill säga ca 47 000 euro. De delas ut i samband med rådets årliga session: mottagarna offentliggjordes och prisernas delades denna gång ut vid den stora prisgalan i konferenscentret Harpa i Reykjavik onsdagen den 28 oktober 2015.

Rådets äldsta pris, litteraturpriset, tilldelades denna gång den norske författaren *Jon Fosse* för trilogin "Andvake. Olavs draumar. Kveldsvævd". Finlands kandidater var *Peter Sandströms* "Transparente Blanche" och *Hannu Raittilas* "Terminaali" (Terminal). Ålands kandidat var "Minkriket" av *Karin Erlandsson*.

Bland annat följande sägs i prismotiveringen: "Årets prisvinnare är ett sällsynt gott exempel på hur formmässigt nyskapande kan gå hand i hand med ett innehåll som förmår beröra tvärs över tid och plats. I en prosaberättelse med klart poetiska kvaliteter och med en medveten och lekfull inställning till historien berättas en kärlekshistoria som spänner över alla och inga tider".

Filmpriset gick till den isländske regissören och manusförfattaren *Dagur Kári* och producenterna *Baltasar Kormákur* och *Agnes Johansen* för filmen "Fúsi". Juryn beskrev filmen bland på följande sätt: "En raffinerat enkel och visuellt uppfinningsrik berättelse om att bevara sin godhet och oskuld i en till synes ointaglig värld". Finlands kandidat till filmpriset var *Jukka-Pekka Valkeapääs* film "He ovat paenneet" (They have escaped).

Den svenske cellisten, basisten och kompositören *Svante Henryson* fick Nordiska rådets musikpris. Enligt juryn har Henryson "på sin spännande musikerbana uppnått en enastående kreativitet och virtuositet på sina olika scener". De nominerade från Finland var dragspelare *Kimmo Pohjonen* och heavy metal-celloensemblen *Apocalyptica*.

Barn- och ungdomslitteraturpriset tilldelades den svenske författaren *Jakob Wegelius* för romanen "Mördarens apa". Kandidater från Finland var *Maria Turtchaninoffs* verk "Maresi: Krönikor från Röda klostret" samt "Leonardo oikealta vasemmalle" (Leonardo från höger till vänster), skriven av *Marjatta Levanto* och illustrerad av *Julia Vuori*. Nominerad från Åland var *Malin Klingenberg* med boken "Alberta Ensten och uppfinnarkungen".

Natur- och miljöpriset gick till det färöiska energibolaget SEV och dess direktör *Hákon Djurhuus*. Priset är ett erkännande av bolagets ambitiösa mål och innovativa åtgärder för en grön energiproduktion för det färöiska elnätet. Nominerade kandidater från Finland var den evangelisk-lutherska kyrkan och PiggyBaggy, en social leveranstjänst (crowdsourced delivery service). *Sixten Sjöblom* från Åland var nominerad för sitt arbete med framställning av biodiesel.

Journaliststipendierna

Nordiska rådet beslutade 2015 att lägga ned rådets journaliststipendier från och med den 1 januari 2016. Stipendierna har delats ut årligen för journalistik som gäller Norden. En arbetsgrupp bestående av tre ledamöter utarbetade ett förslag, och utifrån det beslutade rådet lägga ned stipendiesystemet efter en diskussion om vilken nytta och vilket mervärde journalistsstipendierna ger. Stipendierna administrerades av de nationella delegationernas sekretariat, som vart och ett årligen fördelade 90 000 danska kronor (ca 12 000 euro) bland de sökande.

Finlands andel av journaliststipendierna för 2015, 90 000 danska kronor (omkring 12 000 euro) fördelades mellan åtta finländska sökande. De beviljade stipendierna uppgår till 8 000–15 000 danska kronor.

Journaliststipendier gick till:

- redaktör *Lisa Bergqvist*, Mariehamn, för att studera Svalbards politiska status, näringsliv och vardagsliv
- ansvarig chefredaktör *Riitta Kemppainen-Koivisto*, Rovaniemi, för att i Stockholm sätta sig in i Fryshusets verksamhet för integration av invandrarbarn och invandrarungdomar
- chefredaktör *Kristiina Kunnas*, Helsingfors, för att på Island bevaka Nordiska rådets verksamhet (inbegripet sessionen) och frivilligorganisationernas verksamhet och besöka mötesplatsen för världens äldsta folkrepresentation, Thingvellir
- redaktör *Juha Mäkinen*, Helsingfors, för att studera Grönlands politik och ekonomiska utvecklingsmöjligheter
- producent *Paul Simma*, Kilpisjärvi, för att besöka Danska filmskolan (Den Danske Filmskole), ta reda på varför den är en av världens ledande filmskolor och se hur den arbetar med att bredda den kulturella och språkliga mångfalden i danska visuella medier
- redaktör *Timo Sipola*, Oulunsalo, för att studera den gemensamma nordiska arbetsmarknaden
- producent *Petri Vironen*, Juva, för att studera social- och hälsovårdstjänsternas funktionsmodell i Luleåområdet och bekanta sig med Sveriges televisions (SVT) sätt att bemöta den föränderliga medievärlden
- frilansjournalist *Julius von Wright*, Helsingfors, för att studera aktuella och särskiljande exempel inom alkohol-, narkotika- och tobaksområdet i fyra nordiska länder.

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet bildades 1952. Rådet har 87 valda medlemmar från Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är indelade i ett presidium och fem utskott. Presidentskapet alternerar mellan länderna. Den årliga ordinarie sessionen hålls i det land som har presidentskapet. Rådets beslut – rekommendationerna – sänds till Nordiska ministerrådet och regeringarna i de nordiska länderna, som skall besluta hur de skall verkställas.

Presidium

Presidiet har den politiska ledningen i rådet. Det är rådets högsta beslutande organ när plenarförsamlingen inte är samlad. Det har ansvaret för övergripande politiska frågor, planering och budget samt det utrikes- och säkerhetspolitiska parlamentariska samarbetet.

Kultur- och utbildningsutskottet

Kultur:

- medier
- språksamarbete
- nyskapande inom kulturpolitiken inkl. forskning och analys

Utbildning:

- utslagning
- ungdomsarbetslöshet
- livslångt lärande
- innovationer inom utbildningen

Medborgar- och konsumentutskottet

- demokrati
- mänskliga rättigheter
- medborgarrättigheter
- jämställdhet
- konsumenträttigheter
- livsmedelssäkerhet
- brottsbekämpning inkl. internationell kriminalitet och terrorism
- justitiepolitiska ärenden
- invandrings- och flyktingfrågor
- samarbete mot rasism
- ursprungsbefolkningarnas rättigheter

Miljö- och naturresursutskottet

- klimatförändringen
- kärnsäkerhet
- fiskeri
- livsmedelsproduktion och -säkerhet
- biologisk mångfald
- miljöskydd i Arktis
- farliga kemikalier
- energi och transport (i samarbete näringsutskottet)

Näringsutskottet

- inre marknaden, fri rörlighet, avlägsnande av gränshinder, handel
- regionalpolitik och strukturstöd
- sysselsättning och arbetsmarknad
- arbetsmiljö
- infrastruktur och transport
- kommunikation
- datateknik

- forskning
- energi (i samarbete med miljö- och naturresursutskottet)

Välfärdsutskottet

- välfärd och socialskydd
- social- och hälsopolitik
- handikapp
- bo och byggnad
- familj
- barn och unga
- alkohol och andra droger

Kontrollkommitté

Kontrollkommittén har till huvuduppgift att kontrollera hur verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel sköts samt att fattade beslut genomförs.

Valkommitté

Valkommittén förbereder de val som görs på Nordiska rådets sessioner.

Partigrupperna i Nordiska rådet

Sedan 1973 har rådets valda medlemmar kunnat bilda partigrupper. I en partigrupp måste finnas minst fyra medlemmar, som representerar minst två länder.

Det finns också ett antal medlemmar som inte tillhör någon registrerad partigrupp. Det är presidiet som beslutar om reglerna för registrering av partigrupperna.

Det finns fem partigrupper i Nordiska rådet:

- den socialdemokratiska gruppen
- mittengruppen
- den konservativa gruppen
- den vänstersocialistiska gröna gruppen
- nordisk frihet

Nordisk nytta

är en central princip i det nordiska samarbetet. Utgångspunkten är:

- att de gemensamma lösningarna har väsentligt positivare verkan jämfört med att samma projekt skulle ha genomförts nationellt, "tillsammans är vi starkare än var och en var för sig"
- att få synlighet för och stärka den nordiska samhörigheten
- att förbättra nordiskt kunnande och konkurrenskraft
- att stärka de nordiska ländernas inflytande internationellt

